

Humor u nastavi

Nenad Duspara

Većina znanstvenika koji su ispitivali učinke humora u nastavi slaže se s činjenicom da je humor koristan alat i bitna osobina nastavnika pri stvaranju okruženja koje potiče učenje. Humor, prije svega ponešto smanjuje međugeneracijski razmak, približava nastavnika učenicima i otvara prostor za komunikaciju među nastavnikom i razredom. Osim toga, humor u nastavi smanjuje stres, potiče kreativnost i smiruje napete situacije. (Bognar, Kragulj 2010.). Za vrijeme online nastave, humor može pomoći u razbijanju monotonosti i ostvarivanju kontakta između učenika i nastavnika. U nastavku donosimo raspravu između pozitivnih aspekata korištenja humora u nastavi i rizika pri korištenju istoga. Na kraju iznosimo kratak zaključak.

Humor u nastavi - pozitivni aspekti

Još 1995. Teslow pokazuje da predavani sadržaj udružen sa humorom biva savladan i zapamćen bolje nego ako je sadržaj gradiva ispričan ozbiljnim tonom. Osim toga, humor u razredu smanjuje agresivno ponašanje i poboljšava radnu učinkovitost. Matijević (1994.) piše o tome da su nastavnici koji su najviše ostajali u pozitivnom sjećanju svojim učenicima upravo oni koji su koristili viceve i humor povezan sa sadržajem koji predaju. Također naglašava i da se uz humor stječe prirodniji i čvršći autoritet nego kod nastavnika koji na sat dolazi strog i namrgođen. Glasser (1994.) naglašava važnost humora radi održavanja interesa učenika za neke "dosadne" predmete. Prema njemu, dobri nastavnici koriste u nastavi raznolikost, dramu i humor. Unatoč tome, naglašava da se ne može naučiti biti zabavan nastavnik već da je to nešto što svaki nastavnik mora otkriti sam za sebe.

Sve u svemu, primjeri gore navode nas na opće prihvaćenu tezu da je humor u nastavi gotovo uvijek poželjan. Ukoliko je ispravno doziran, povećava radnu atmosferu, čini nastavnikov posao lakšim i najvažnije od svega - pomaže učenicima u savladavanju gradiva. Humor u moguće pristupiti sa raznih strana, no važno je da nastavnik uvijek ima osjećaj primjerenosti humora u nastavnim situacijama. Nastavnik također mora pri donošenju odluke o primjerenosti humora voditi računa o psihosocijalnom i intelektualnom razvoju učenika. Sarkazam i ironija, (u nižim razredima npr.) pri tome mogu spadati u iskrivljeni humor koji učenici mogu pogrešno shvatiti i čije se posljedice tada teško mogu sanirati. S druge strane, ukoliko su učenici spremni i na određenoj razini, tada takav humor može biti poželjan. Šale na vlastiti račun s nastavnikove strane također uspostavljaju bolju socioemotivnu klimu u razredu i ublažavaju često prisutnu napetost pri obradi težih nastavnih sadržaja.

Zamke i rizici u upotrebi humora

Unatoč brojnim pozitivnim aspektima humora, postoje i negativne strane upotrebljavanja istoga. Ponaajprije, (Zavec 2014.) razlike u prihvaćanju humora od strane nastavnika i učenika mogu stvoriti probleme za vrijeme nastave. Krnjajić u svojem radu iz 2007. navodi tri smiješne situacije: Biti ismijan što predstavlja neugodno iskustvo, ismijavati druge što predstavlja osobno nagrađujuću situaciju te smijati se na vlastiti račun. Potonje pak predstavlja

određenu vrstu socijalne kvalitete. Svaka od ovih situacija može imati i pozitivan i negativan učinak na nastavu. Ako se humor koristi u pogrešnom trenutku, može previše skretati pažnju s nastavne jedinice. Također, ukoliko nije vezan uz aktualni sadržaj može ga biti teško kontrolirati te on postaje poticaj za nedisciplinu i gubljenje vremena. Ako se humor koristi neadekvatno, onda može povrijediti osjećaje i samopoštovanje učenika ili uzrokovati zbunjenost. Pretjerana upotreba sarkazma može djelovati negativno na učenika jer je sarkazam kao takav antiteza učenju i potiče uspostavljanje "zatvorenog" mišljenja i ponašanja. Osim što može naštetiti učenicima, pretjerana upotreba humora može narušiti autoritet nastavnika. Ovo je česta greška nastavnika koji su početnici pa pokušavaju uspostaviti odnos s učenicima upotrebom humora i pretjerano prijateljskim pristupom.

Zaključak

Unatoč brojnim pozitivnim stranama humora, treba prije svega znati da je humor u razredu dvosjekli mač. Humor je moćan alat za nastavnika za postizanje autoriteta, probijanje leda među učenicima u novom razredu, poboljšavanje okruženja za učenje i razvijanje komunikacijskih vještina. S druge strane pretjerani humor može imati i negativne učinke na disciplinu, samopouzdanje i osjećaje učenika. S toga s korištenjem humora u nastavi treba biti oprezan, no ne treba zaboraviti da je isti jedan od integralnih sastojaka za uspješnu nastavu. Na kraju, nemojmo zaboraviti da su i učenicima količina humora i humorističnost samog nastavnika bili među najvažnijim karakteristikama nastavnika koji im ostaju u sjećanju (uz naravno samu količinu znanja koju im nastavnik prenese).

Izvor

Glasser, W. (1994). Kvalitetna škola: škola bez prisile, Zagreb: Educa.

Krnjajić, S. (2007). Pogled u razred, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.

Matijević, M. (1994). Humor u nastavi: Pedagoška i metodička analiza, UNA-MTV, Zagreb.

Teslow, J. L. (1995). Humor me: A call for research. Educional Tehnology Research Development.

Zavec, J. (2014). Šola in humor: diplomsko delo, Dostupno na: <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=44636>

Humor kao poželjna osobina nastavnika u kreiranju poticajnog okruženja za rad i učenje, Selma Dragolj, diplomski rad 2019.